

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen

arviointiraportti

2025–2026

Irja Seppänen
varhaiskasvatusjohtaja
Joensuun kaupunki, varhaiskasvatus
syyskuu 2026

Sisällysluettelo

1	Yleistä arvioinnista	3
2	Varhaiskasvatuksen arviointia	3
2.1	Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen toteuttamaa arviointia	4
2.2	Asiakastutkimuksen tuloksia.....	5
3	Sisäinen arviointi toimintavuoden aikana.....	16
4	Karvin toteuttamaa ulkoista arviointia	26
5	Kehittävä arviointi.....	27
	Lähteet	28

1 Yleistä arvioinnista

Arvioinnilla tarkoitetaan toiminnan tai muun asian tarkastelua ja vertaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin (Vlasov ym. 2018, 11). Varhaiskasvatuksessa arvioinnin tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumista sekä edistää toiminnan kehittämistä (Opetushallitus 2022, 61). Arvioinnilla selvitetään, onko asetetut tavoitteet saavutettu ja onko toimintaa kehitetty niiden mukaisesti (Ukkonen-Mikkola ym. 2022, 25). Arviointi muodostaa jatkuvan kehittämisen prosessin, jossa suunnittelu, toiminta, arviointi ja kehittäminen etenevät kehämäisenä jatkumona, tuottaen tietoa nykytilasta. Jotta prosessi olisi tarkoituksenmukainen, arvioinnin tulee olla systemaattista ja jatkuvaa (Vlasov ym. 2018, 32).

Arviointiin liittyy myös arvottaminen, jossa päätellään asetettujen kriteereihin ja tavoitteiden perusteella, onko toiminta laadultaan hyvää vai vielä kehittämistä vaativaa (Vlasov ym. 2018, 11). Arvottaminen tekee arviointitiedon pohjalta näkyväksi toiminnan laadun. Laadukkuuteen pyritään, koska laadukas varhaiskasvatus tukee lasten kehitystä ja oppimista sekä kaventaa kehityseroja lasten välillä (Theobald 2025; Ukkonen-Mikkola ym. 2022). Lisäksi arvioinnin ja raportoinnin tavoitteena on lisätä varhaiskasvatuksen toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

2 Varhaiskasvatuksen arviointia

Varhaiskasvatuslain (24 §) mukaan varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata lain tavoitteiden toteutuminen, tukea toiminnan kehittämistä sekä edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Laki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä toteuttamaan sisäistä arviointia sekä osallistumaan ulkoiseen arviointiin, joiden molempien keskeiset tulokset tulee julkaista. Laki kuitenkin antaa järjestäjille vapauden päättää arvioinnin toteutuksen sekä julkaisemisen tavat. Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää siis itse mitä arvioidaan, millä tavoin, missä aikataulussa ja miten tulokset julkaistaan. Tärkeintä toiminnan kannalta on säännöllinen arviointi ja seuranta, jonka palveluiden järjestäjä toteuttaa.

Opetushallituksen ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tehtävänä on ohjata ja tukea arviointia sekä varmistaa, että varhaiskasvatuksen järjestäjien toiminta vastaa varhaiskasvatuslain tavoitteita. Ne korostavat arvioinnin merkitystä varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä ja jatkuvassa parantamisessa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että arvioinnin avulla tunnistetaan sekä toiminnan vahvuuksia että kehittämiskohteita ja sitä hyödynnetään systemaattisen kehittämisen tukena (Opetushallitus 2016; Vlasov ym. 2018, 13).

Ulkoisella arvioinnilla tarkoitetaan toiminnan arviointia, jota toteuttaa joku muu taho kuin toiminnan järjestäjä itse. Varhaiskasvatustalaki ei määrittele yksittäistä arvioivaa tahoa, mutta kansallisella tasolla arviointia toteuttaa erityisesti Karvi, jonka tehtävistä säädetään Kansallista koulutuksen arviointikeskusta koskevassa laissa (1295/2013, 1 §). Lisäksi varhaiskasvatuksen ohjaukseen ja valvontaan osallistuvat Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus sekä Lupa- ja valvontavirasto lakisääteisten tehtäviensä mukaisesti.

Yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja ja kunnallinen järjestäjä vastaavat itse toimintansa laadusta sekä palvelulle asetettujen vaatimusten täyttymisestä. Yksityisen palveluntuottajan tulee laatia julkisesti nähtävillä oleva omavalvontasuunnitelma ja seurata sen toteutumista. Suunnitelmassa kuvataan, miten yksikössä kerätään palvelun sisältöön, riittävyyteen ja asiakasturvallisuuteen liittyvää palautetta sekä miten sitä käsitellään ja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Lisäksi siinä esitetään, miten laadun heikentyessä toteutetaan korjaavia toimenpiteitä. (Vlasov ym. 2018, 20.)

2.1 Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen toteuttamaa arviointia

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa sisäinen arviointi kohdistuu toiminnan laatuun, toimintavuosiin painopisteisiin sekä varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen. Arvioinnissa saatua tietoa hyödynnetään kehittämisessä ja johtamisessa, esimerkiksi nostamalla tunnistettu kehitystarve seuraavan toimintavuoden painopisteeksi. Arviointia toteutetaan monipuolisesti koko toimintavuoden ajan (1.8.–31.7.). Arvioinnin pohjalta tehtävät johtopäätökset ohjaavat toiminnan kehittämistä sekä toimintavuoden aikana että sen päätyttyä. Toimintaa voidaan vahvistaa ja lisätä, jatkaa entisellään tai tarvittaessa muuttaa ja vähentää. Arviointi tuo esiin kehittämiskohteiden lisäksi myös toiminnan vahvuudet, jolloin tavoitteena voi olla myös saavutetun tason ylläpitäminen, esimerkiksi Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen laadun ylläpito.

Varhaiskasvatuksen arvioinnin kohteena on henkilöstön toiminta, ei lasten toiminta tai oppiminen. Toiminnan lähtökohtana on lapsilähtöisyys, minkä vuoksi arvioinnissa on tärkeää tarkastella toimintaa myös lasten näkökulmasta. Tällöin arviointi ei rajoitu pelkästään rakenteiden tarkasteluun, vaan keskeistä on se, kuinka toiminta toteutuu käytännössä päiväkotien arjessa. Lasten hyvinvointi muodostuu useista toisiinsa kytkeytyvistä tekijöistä ja rakentuu lasten jokapäiväisessä toiminnassa eri toimintaympäristöissä (Kallinen ym. 2021). Varhaiskasvatus on keskeinen ympäristö, jossa lasten hyvinvointi rakentuu arjen toiminnan ja vuorovaikutuksen kautta. Tärkeää on se, miten lapsi kohdataan arjessa, miten hänen näkemyksiään huomioidaan ja millaiset mahdollisuudet hänellä on osallistua toimintaan ja sen suunnitteluun. Tutkimusten mukaan lasten hyvinvointia tukevat erityisesti turvallisuuden kokemus, myönteiset ihmissuhteet sekä kokemus

kuulluksi ja arvostetuksi tulemisesta. (Kallinen ym. 2021.) Lapsilta kysyttäessä varhaiskasvatuksessa tärkeiksi asioiksi nousevat muun muassa kaverisuhteet, leikki sekä myönteiset suhteet kasvattajiin (Theobald ym. 2025). Näin ollen varhaiskasvatuksen arvioinnissa korostuu toiminnan tarkastelu myös lasten näkökulmasta sekä sen merkitys heidän hyvinvoinnilleen, osallisuudelleen ja arjen kokemuksilleen rakenteellisten tekijöiden rinnalla.

2.2 Asiakastutkimuksen tuloksia

Ulkoisessa arvioinnissa toimintaa arvioi joku palvelujen ulkopuolinen taho kuten esimerkiksi huoltajat, jotka eivät itse osallistu palvelujen tuottamiseen. Suomessa erityisesti Karvin eli Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtävänä on toteuttaa koko maata koskevia varhaiskasvatuksen ulkoisia arviointeja sekä tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja yksityisiä palveluntuottajia lakisääteisen itsearvioinnin toteuttamisessa.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus toteutti Asiakastutkimuksen huoltajille 20.4.-10.5.2026 välisenä aikana. Kyselyyn saivat vastata kaikki ne huoltajat, joiden lapsi oli Joensuun kaupungin päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai yksityisessä päiväkodissa. Kyselyssä selvitettiin erilaisilla väittämillä vastaajien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuspaikan tiloihin, toimintaan, viestintään sekä varhaiskasvatuksen aloittamiseen liittyen. Kysely toteutettiin vuonna 2026 kuten myös edellisinä vuosina suomen kielellä.

Tänä vuonna kyselyyn vastasi yhteensä 351 huoltajaa, joista 302 vastausta tuli kaupungin varhaiskasvatukseen ja 49 yksityiseen varhaiskasvatukseen. Keväällä 2025 kyselyyn vastanneita oli jopa 467 huoltajaa, joista 394 vastausta tuli kaupungin varhaiskasvatukseen ja 73 vastausta yksityiseen varhaiskasvatukseen. Keväällä 2024 vastaajia oli yhteensä 365 (kaupunki 284 ja yksityinen 81) ja vuonna 2023 vastauksia tuli yhteensä 324 (kaupunki 272 ja yksityinen 52).

Kyselyssä vastausvaihtoehdot esitettiin 5-portaisella asteikolla, jossa väittämien pääkysymys oli ”Miten hyvin seuraavat väittämät mielestäsi kuvaavat Joensuun varhaiskasvatuspalveluja?”. Arvosana yksi (1) tarkoitti väittämän kuvaavan Joensuun varhaiskasvatuspalveluja vastaajan mielestä erittäin huonosti ja viisi (5) taas erittäin hyvin. Kyselyssä selvitettiin myös avoimilla kysymyksillä mihin vastaajat ovat varhaiskasvatuksessa tyytyväisiä (n=210) ja mitä he toivoisivat kehitettävän (n=152). Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa palautetta ja terveisiä Joensuun kaupungin poliittisille päättäjille liittyen varhaiskasvatukseen (n=121). Kyselyyn lisättiin uutena kysymys, joka koski varhaiskasvatuksen linjausta uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä varhaiskasvatuspäivän aikana sekä katsomuskasvatusta. Linjauksen mukaan varhaiskasvatuspäivän aikana ei järjestetä uskonnollisia juhlia tai tilaisuuksia. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 308 huoltajaa.

Varhaiskasvatuksessa aloittaminen

Sain verkkosivuilta ja palveluohjauksesta riittävästi tietoa ja opastusta varhaiskasvatuspaikkaa hakiessa.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	255	2,0	5,0	4,0	3,9	4,0
Pph	42	1,0	5,0	3,7		4,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	3,7		4,0

Olen tyytyväinen lapseni saamaan varhaiskasvatuspaikkaan.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	258	2,0	5,0	4,6	4,7	5,0
Pph	42	2,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	4,3	4,3	5,0

Lapsellani oli mahdollisuus tutustua varhaiskasvatuspaikkaan ennen aloitusta.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	255	2,0	5,0	4,4	4,5	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,2	4,2	4,0

Lapseni jää mielellään päiväkotiin/perhepäivähoitoon.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	257	1,0	5,0	4,5	4,6	5,0
Pph	42	1,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,3	4,3	5,0

Varhaiskasvatuksen tilat

Varhaiskasvatuspaikan ulkoalueet ovat kehittävät, innostavat ja turvalliset.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	1,0	5,0	4,0	4,1	4,0
Pph	42	3,0	5,0	4,2		4,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	3,8	3,8	4,0

Varhaiskasvatuspaikan sisätilat ovat kehittävät, innostavat ja turvalliset.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,1	4,2	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,2		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,0	4,0	5,0

Varhaiskasvatuspaikan yleisilme on siisti, puhdas ja viihtyisä.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,4	4,5	4,0
Pph	42	4,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	4,1	4,1	4,0

Varhaiskasvatuspäivän aikana tapahtuva toiminta

Olen tyytyväinen varhaiskasvatuspaikan varhaiskasvatuksen laatuun.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,5	4,6	5,0
Pph	41	3,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	1,0	5,0	4,2		5,0

Laatukahvit kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille → ka 4,4 tai enemmän.

Lapsellani on mahdollisuus päivälepoon.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,8	4,8	5,0
Pph	41	3,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,7	4,7	5,0

Lapsellani on varhaiskasvatuksessa pysyviä ystävyssuhteita.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	258	1,0	5,0	4,3	4,2	5,0
Pph	42	1,0	5,0	4,1		5,0
Yksityiset	49	3,0	5,0	4,2	4,2	5,0

Lapseni syö mielellään tarjolla olevia ruokia.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,2	4,4	4,0
Pph	42	3,0	5,0	4,5		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,2	4,4	4,0

Varhaiskasvatuspäivän aikana lapseni saa ulkoilua ja liikuntaa riittävästi.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,6	4,6	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	3,0	5,0	4,5	4,5	5,0

Henkilökunta huomioi lapseni tarpeita ja tunnetiloja.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	258	2,0	5,0	4,4	4,5	5,0
Pph	42	2,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,3		4,0

Henkilökunta on ammattitaitoista.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,6	4,6	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,4		4,0

Toiminta on tavoitteellista, monipuolista ja kehittävää.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,6	4,5	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,4		4,0
Yksityiset	49	3,0	5,0	4,3		4,0

Toiminta vastaa lapseni ja perheemme toiveita ja tarpeita.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	258	2,0	5,0	4,6	4,5	4,0
Pph	42	2,0	5,0	4,4		5,0
Yksityiset	49	3,0	5,0	4,3		4,0

Koen, että varhaiskasvatus edistää lapseni kasvua ja kehitystä.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	256	2,0	5,0	4,6	4,6	5,0
Pph	42	2,0	5,0	4,6		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,4		5,0

Yhteistyö henkilöstön kanssa

Saan tietoa, mitä leikkejä lapseni on leikkinyt varhaiskasvatuspäivän aikana.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,2	4,3	4,0
Pph	42	3,0	5,0	4,4		4,5
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,1	4,1	4,0

Saan tietoa, miten lapseni leikit ovat sujuneet varhaiskasvatuspäivän aikana.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,1	4,2	4,0
Pph	42	3,0	5,0	4,3		4,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,0	4,0	4,0

Vuorovaikutus varhaiskasvatuspaikan henkilökunnan kanssa on ollut toimivaa.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	258	1,0	5,0	4,5	4,6	5,0
Pph	42	2,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,3	4,3	4,0

Meillä on hyvä ja luottamuksellinen suhde varhaiskasvatuspaikan henkilökuntaan.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	1,0	5,0	4,5	4,6	5,0
Pph	42	3,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,2	4,2	4,0

Voin tuoda näkemykseni esille lapseni kasvatuksesta.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	259	2,0	5,0	4,5	4,5	5,0
Pph	42	2,0	5,0	4,5		5,0
Yksityiset	49	2,0	5,0	4,2	4,2	4,0

Joensuun varhaiskasvatussuunnitelmassa on linjattu, että varhaiskasvatuksessa ei järjestetä toiminta-aikana uskonnollisia juhlia tai tilaisuuksia. Suunnitelman mukaan lapsille toteutetaan katsomuskasvatusta, jolla tarkoitetaan eri katsomuksiin ja kulttuuriperinteisiin tutustumista osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Oletteko tyytyväisiä tähän toimintatapaan?

	Kunnalliset päiväkodit	Perhepäivähoito (Pph)	Yksityiset päiväkodit	Kunnallinen varhaiskasvatus
Kyllä	88 % (n: 225)	88 % (n: 35)	77 % (n: 37)	88 % (n: 260)
Ei	12 % (n: 30)	12 % (n: 5)	23 % (n: 11)	12 % (n: 35)

Huoltajilla oli myös mahdollisuus vastata avoimiin kysymyksiin, joissa selvitettiin mihin he ovat varhaiskasvatuksessa tyytyväisiä ja mitä he toivoisivat kehitettävän. Lisäksi huoltajat saivat yleisesti antaa palautetta ja terveisiä Joensuun kaupungin poliittisille päättäjille liittyen varhaiskasvatukseen. Tänäkin keväänä huoltajat antoivat positiivista palautetta kehittämiskohteita enemmän.

Huoltajat olivat tyytyväisiä erityisesti kolmeen asiaan: varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammatillisuuteen ja osaamiseen, varhaiskasvatuspäivien aikaiseen toimintaan sekä työntekijöiden pysyvyyteen. Lisäksi huoltajat antoivat kiitosta nyt aikaisempaa enemmän yksiköiden tiloista sekä sisä- että ulkotiloista. Henkilökunta oli huoltajien mielestä ammattitaitoista, ystävällistä, turvallista, kohteliasta sekä lapsista aidosti välittäviä. Varhaiskasvatuspäivän aikana toteutettava toiminta oli monipuolista ja lasten taitoja kehittävä. Huoltajat antoivat paljon kiitosta myös siitä, että kaupungin varhaiskasvatuksessa työntekijöiden vaihtuvuus on erittäin vähäistä ja sijaiset tulevat yksiköiden sisältä (resurssihenkilöjärjestelmä) eli ovat tuttuja lapsille ja huoltajille.

Alla on huoltajien antamia kirjallisia palautteita avoimeen kohtaan, Näihin asioihin olen tyytyväinen varhaiskasvatuksessa:

"Päiväkodin toiminta on erittäin monipuolista ja kehittävä. Lapsi pääsee kokeilemaan paljon uusia asioita ja pienet tilat on otettu erittäin hyvin käyttöön. Henkilökunta on todella ystävällistä ja heidän kanssaan on erittäin helppo kommunikoida. Lapsista myös huomaa, että heillä on päiväkodissa kivaa ja hyvä olla."

"Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, miten esiopetus on sujunut eskarissa. Kaikki on järjestetty lapselle erittäin mukavasti ja turvallisesti. Lapsi on avautunut, tullut itsevarmemmaksi, hänellä on paljon ystäviä ja ymmärrämme, että tämä on ryhmän kasvattajien luoman ilmapiirin ansiota."

"Eskarilaisilta vaaditaan jo pikkukoululaisen taitoja, mikä on hyvä asia ja lapsen itsenäisyys on kasvanut vuoden aikana hurjasti. Lapsen oma persoona ja jaksaminen kuitenkin huomioidaan hyvin. Lapset saavat olla lapsia."

"Asiat hoituvat hyvin ja helposti suoraan henkilökunnan kanssa. Päiväkodinjohtajan kanssa voi käydä suoraan asioita läpi."

"Ihanat ja turvalliset hoitajat, toiminnan läpinäkyvyys Daisyssa."

"Lasta huomioidaan yksilöllisesti. Päiväkodissa järjestetään melko usein kivoja tapahtumia, joihin voi osallistua vanhemmat ja muitakin aikuisia."

"Avoimuus ja lämmihenkisyyys meidän vanhempien ja kasvattajien välillä. Olette onnistuneet välittämään tunteen, että lapsiamme kohdellaan yksilöinä ja jokainen on erityinen."

"Monipuolinen viikko-ohjelma ja toiminnan sisältö."

"Pysyvä, mukava ja ammattitaitoinen henkilökunta – talo selvästi hyvin johdettu – hyvät, uudet tilat – toimivat rutiinit ja käytänteet."

"Lapseni tulee nähdyksi ja kuulluksi. Hänellä on ystäviä. Sijaiset ovat talon omia tuttuja aikuisia. Tilat ja puitteet ovat kunnossa ja niistä pidetään huolta. Henkilöstö on motivoitunutta ja tuntuu, että välittävät lapsestani aidosti. Arki on rytmitettyä ja turvallista ja ennakoivaa. Niin sanottua ylimääräistä kivaa, kuten retkiä, on ollut paljon."

"Opettajat ovat erittäin hyviä ja omistautuneita työlleen. Tilat ja välineet ovat erittäin hyvät ja lapsilla on mahdollisuus kehittyä vapaasti. Lapsia kunnioitetaan riippumatta siitä, mistä maasta he tulevat."

"Lapsi jää mielellään päiväkotiin ja viihtyy siellä. Hän puhuu päiväkodista, muista lapsista ja aikuisista positiiviseen sävyyn. Yhteistyö päiväkodin ja kodin välillä toimii todella hyvin."

"Erittäin ystävälliset aikuiset lapsemme ryhmässä. Uusia sijaisia todella harvoin."

"Alun haasteiden jälkeen lapseni erityistarpeet on huomioitu ja kaikki hänen tarvitsemansa tuki on järjestetty erinomaisesti. Henkilökunta selvästi aidosti välittää lapsestani. Olen todella kiitollinen. Yhteistyö päiväkodin johtajan kanssa on tiivistä ja sujuvaa."

"Henkilökunta on aivan superihanaa! Kaikki hoitajat kohtelevat lapsia kuin omiaan ja ottavat lapset erittäin hyvin huomioon. Toiminta on todella monipuolista."

"Kaikki opettajat huolehtivat lapsestamme erinomaisesti. Koska emme puhu suomea äidinkielenämme, kielen kanssa on haasteita, mutta opettajat aina puhuvat ystävällisesti ja selkeästi. Lapsi tuntuu myös oppivan suomea hyvin. Olemme syvästi kiitollisia siitä, miten lapsiamme on hoidettu ja kohdeltu ystävällisesti tähän asti."

"Lämpimät, empaattiset, lasta ymmärtävät henkilökunnan jäsenet. Erityisenä ilona on tänä keväänä ollut katsomuskasvatuksellinen jousto lapsen omaan identiteettiin vaikuttavan uskontoperinteen käsittelyssä. Lapsi halusi lukea oman uskontonsa perinteistä kertovaa kirjaa päiväkodissa ja se on mahdollistettu."

"Lapsemme on perhepäivähoidossa ja en voisi olla tyytyväisempi. Ryhmä on pieni ja lapset ovat ystäväystyneet keskenään. Perhepäivähoitaja on ihan guru! Hän osaa olla sekä oikealla tavalla lasta suojeleva ja rajoittava että lempeä ja rakastava. Ryhmä tekee paljon asioita, ulkoilee, käy retkillä, tapaa toisia lapsia, osallistuu avoimiin lapsiperheille järjestettyihin tapahtumiin... Toivoisin, että kaikilla perheillä olisi mahdollisuus valita perhepäivähoito lapsensa hoitomuodoksi."

"Ihana perhepäivähoitaja, jonka luo lapset ovat aina menneet mielellään! Kotiympäristö, jossa ihanat puitteet lasten touhuta, kokea ja opetella uutta, oppia kaveri- ja tunnetaitoja pienessä porukassa. Yhteistyö on avointa, joustavaa ja helppoa, kiitos siitä."

Toiseen avoimeen kohtaan eli Näitä asioita haluaisin kehitettävän varhaiskasvatuksessa, huoltajat antoivat muun muassa seuraavia alla olevia vastauksia. Vastauksissa nousi esiin erityisesti lepoa, tiedottaminen, huoltajille annettava palaute varhaiskasvatuspäivästä sekä huoltajille erilaisista varhaiskasvatuksen toimintaan liittyvistä asioista kertominen ja avaaminen, jotta niiden takana olevat pedagogiset tai muut perusteet tulisivat esille.

"Lapsi (4 v.) ei halua nukkua päiväunia ja ei siksi tykkää mennä koko päiväkotiin, kun on pakko levätä niin kauan (1 h). Lapsille, jotka eivät halua nukkua, voisi olla lyhyempi lepoa ja sen jälkeen voisi siirtyä hiljaisiin leikkeihin."

"Olisi kiva, jos Daisysta pystyisi lukemaan enemmän, mitä lapset tekevät päivisin. Totta kai sinne raportointi on muusta työstä pois, joten on ymmärrettävää, ettei jokaisesta asiasta kirjata."

"Lapseni ryhmä on erittäin levoton. Ryhmässä on ihan silmämääräisesti arvioituna monia haastavasti toimivia erityislapsia, joiden ohjaamiseen menee työntekijöiltä valtavasti resursseja. Oma lapseni oireilee muiden levottomuutta ja ongelmallinen käytös näkyy sekä tarttuen omaan lapseeni, että aiheuttaen hänessä ahdistusta päiväkotiin menossa. Ryhmän aikuiset ovat tästä tietoisia ja tekevät parhaansa, vanhempana näyttäytyy, että resurssit on riittämättömät eikä ongelmallista toimintaa saada riittävässä määrin hallintaan, ettei se vaikuttaisi näin suuressa määrin muihin."

"Tilat eivät ole parhaimmat toiminnalle ja luulen, että varhaiskasvatuksen toteutuminen parantuisi, mikäli tilat vastaisivat käyttötarkoitusta."

"Lapsemme unentarve on tuonut haasteita, koska päiväunia ei ole voitu päiväkodissa rajata, yöunet ovat kärsineet. Toivoisimme, että tässä asiassa kuultaisiin enemmän vanhempia."

"Mahdolliset retket ym. erikoisemmat päiväohjelmat olisi kiva mahdollisuuksien mukaan tietää jo vähän etukäteen, näin voisi suunnitella sille päivälle lapselle hoitoa, kun ei joka päivä hoidossa ole."

"Päiväkodissa pitäisi harjoitella myös anteeksi pyytämistä, jos asiaan on aihetta."

"Avointa kommunikointia. Tietynlaisen kaunistelun voisi lopettaa ja asioista puhuttaisiin niiden oikeilla nimillä, mitkä koskettavat lasta. Koimme, ettei meille kerrottu puoliakaan asioista ja sitten saan lukea omakannasta neuvolan kirjauksen ja päiväkodin raportin, jossa on juurta jaksaen eritelty, missä asiassa on haasteita."

"Kertoa lapsen päivän kuulumisia monipuolisemmin tai lähinnä, että miten lapsi on osannut asian / miten reagoinut asiaan. Lähinnä välillä yksilöllisempää palautetta."

"Nukkariaika turhan pitkä lapselle, jolle riittäisi pelkkä lepohetki. Olisi kiva myös, että päiväkotijärjestäisi kevätjuhlan tai joulujuhlan, jossa vanhemmat näkisi lasten esityksiä yms."

"Pienemmän lapseni ryhmän työntekijöiden kuormitus, olen aistinnut heidän kerronnasta, että ovat kuormittuneita ja kaipaa apukäsiä, ryhmän jatkuva levottomuus ja lapsien väliset tilanteet (käsiksi käyminen/uhkailu/kiusaaminen). Lapseni kertoo usein, ettei päiväunilla saa unta, kun muut lapset riehuvat, eikä hän ole halunnut syksyn jälkeen (kun opettajat ja ryhmä vaihtuivat taas, olen tästäkin jatkuvasta muutoksesta antanut palautetta, ryhmä ja etenkin henkilökunta on vaihtunut enemmän kuin lapsella on ikävuosia), mennä enää päiväkotiin."

"Perhepäivähoidon osalta ainoa kehitettävä asia, joka tulee mieleen, on se, että hoitajan tasauspäivät saisi vieläkin aiemmin tiedoksi. Varahoitopaikat ovat nekin olleet loistavia kyllä."

"Päiväkodissa huomioidaan hyvin juhlapyhät, lapsen kehityksen mukainen toiminta ja toiminta on tavoitteellista. Ei ole kehitysideoita, voimia jokaiselle päiväkodissa työskentelevälle, teette tärkeää työtä."

Kolmantena avoimena kohtana oli Muuta palautetta ja terveisiä Joensuun kaupungin poliittisille päättäjille liittyen varhaiskasvatukseen. Tämä kohta oli nyt ensimmäistä kertaa ja keräsi paljon vastauksia:

"Kiitos! Palvelu on erittäin turvallinen, toimiva, miellyttävä, nykyaikainen ja ystävällinen. Sen ansiosta lapsesta ei tarvitse olla huolissaan – olemme täysin varmoja, että lapsella on kaikki hyvin. Jos jotain ilmenee, kasvattajat huomaavat sen aina, soittavat ja neuvovat tarvittaessa."

"Toivoisin Joensuun kaupungin tuovan kesäajan hoitopaikkoihin esille vanhemman sekä lapsen kohtaamisen merkityksen. Toivoisin myös yleistä keskustelua aiheesta, miten uusi paikka ja uudet aikuiset ovat lapselle että vanhemmalle kuormittavia tilanteita."

"Toivottavasti huolehditaan jatkossakin laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, eikä säästetä liikaa sieltä, mistä ei ole varaa säästää."

"Kiitos laadukkaasta päivähoidosta! Kesän hoidosta säästyneistä rahoista järjestetty juhla oli myös todella hieno asia. Arvostan suuresti, että säästyneet rahat käytettiin nimenomaan lasten hyväksi."

"Käyttäkää rahat viisaasti. Vaatii paljon luottamusta vanhemmilta varhaiskasvatukseen antaa oma lapsensa toisten huomaan työpäivän ajaksi. Hyvä ja laadukas varhaiskasvatus on niin lapsen etu kuin työikäisten vanhempien työssäkäynnin edellytys."

"Arvostakaa varhaiskasvatuksen ammattilaisten työtä antamalla heille kunnon puitteet ja olosuhteet tehdä työnsä lasten parissa. Heidän työnsä on raskasta ja haastavaa ja ennen kaikkea korvaamatonta. Henkilökuntaa tulee olla riittävästi kaikkien jaksamisen kannalta."

"Tarvitaan sekä pieniä että suuria päiväkoteja nyt ja tulevaisuudessa. Pieniäkään ei pitäisi lakkauttaa, koska se voi olla jonkun tietyn kaupunginosan lapsille perheineen tärkeä paikka."

"Olen erittäin tyytyväinen kaupungin linjaukseen katsomuskasvatuksesta, mutta toivoisin, että sitä olisi enemmän kaikissa päiväkodeissa, eikä olisi pelkästään kunkin päiväkodin henkilökunnan aktiivisuuden varassa. En ole huomannut vielä omassa päiväkodissamme kulttuureihin tutustumista."

"Huolehtikaa resurssien riittävydestä! Meidän lapsemme ovat olleet pienissä päiväkodeissa, enkä ole varma, onko pieni aina parempi. Pienten päiväkotien piha-alueet ovat huomattavasti vaatimattomammat kuin isommissa. Ottakaa tämä huomioon päätöksiä tehtäessä. Aina mielikuva, että pieni on parempi, ei pidä paikkaansa. Palveluverkon supistaminen ja uusien, hieman isompien yksiköiden rakentaminen voi olla myös lasten elämän suhteen järkevää ja hyvä ja oikea päätös. Älkää tehkö päätöksiä mielikuvien ja tunteiden pohjalta vaan tiedon."

"Lapseni ryhmässä oli syksyllä paljon alle 2-vuotiaita ja sen vuoksi ryhmässä oli myös neljäs kasvatusvastuullinen hoitaja. Olin erittäin tyytyväinen tähän käytäntöön, toivottavasti näin toimitaan jatkossakin. Toivoisin arvostusta päiväkotien työntekijöille, opettajat, sosionomit ja hoitajat tekevät todella arvokasta työtä, joka ei todellakaan ole kevyimmästä päästä. Arvostuksen tulisi näkyä pakkatasossa, mahdollisuuksissa vaikuttaa omaan työhön, työn joustavuudessa ja eduissa. Mielestäni työntekijöille tulisi ehdottomasti esimerkiksi tarjota vaaterahaa ulkoiluvaatteiden yms. hankintaan, joita ilman varhaiskasvatuksessa ei voi tehdä töitä. Muillakaan aloilla ei vaadita hankkimaan työvaatteita omalla rahalla. Työntekijät pitävät huolta, kasvattavat ja opettavat toisten ihmisten kaikkein rakkaimpia ja tärkeimpiä, ja heidän ansiostaan vanhempien työssäkäynti on ylipäättään mahdollista. Päiväkoti on myös todella tärkeä apu perheille, joilla ei ole sosiaalista turvaverkkoa. Toivoisin, että nämä asiat pidetään mielessä, kun tehdään varhaiskasvatusta koskevia päätöksiä."

”Joensuun varhaiskasvatus on erinomaisen toimivaa verrattuna esimerkiksi pääkaupunkiseudun tilanteeseen. Henkilökunta on pätevää, sitoutunutta ja vaihtuvuus on vähäistä. Tämä on hyvä valttikortti, jota kannattaa hyödyntää, kun kaupunkiin houkutellaan uusia asukkaita. Edellytyksenä toki on, ettei varhaiskasvatuksen laatua ja saavutettavuutta heikennetä rahoitusleikkauksilla ja/tai palveluverkkoa liikaa supistamalla.”

”Pitää huolta ja vaalikaan Joensuussa laadukasta varhaiskasvatusta. Huolehtikaa, että henkilökunta saa kilpailukykyistä palkkaa ja että töissä viihdytään. Se heijastuu suoraan lapsiin ja heidän saamaan hoidon laatuun.”

3 Sisäinen arviointi toimintavuoden aikana

Laadukkaan varhaiskasvatuksen takana on ammattitaitoinen ja varhaiskasvatussuunnitelmaan sitoutunut henkilökunta, jolla on yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen tehtävästä sekä tavoitteista. Yhteisen näkemyksen muodostumiseen ja tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttamiseen tarvitaan lisäksi hyvää johtamista. Nämä edellä luetellut laatuun liittyvät asiat tulevat esille Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä lähes 100 % on alalle koulutettua. Vaihtuvuus henkilöstössä on tällä hetkellä erittäin vähäistä ja sitä tapahtuu lähinnä vanhuuseläkkeelle siirtymisen vuoksi (vuonna 2024 ja 2025 sairauspoissaoloja oli 11 päivää/htv). Varhaiskasvatuksen esihenkilössä pysyvyys ja sitoutuminen on myös suurta ja kaupungin varhaiskasvatuksessa päiväkodinjohtajien paikkoja tulee julkiseen hakuun hyvin harvoin. Osaamisen ylläpitäminen on tärkeää laadun, mutta myös työssäjaksamisen vuoksi. Tämän vuoksi täydennyskoulutusta varhaiskasvatuksessa järjestetään paljon sekä omaa että Henkilöstöpalveluiden kanssa yhdessä. Varhaiskasvatuksen hallinnon järjestämät omat koulutukset liittyvät aina toimintavuoden painopisteisiin.

Tärkein laatutekijä varhaiskasvatuksessa on kuitenkin henkilöstön ja lasten välinen vuorovaikutus, johon tulee kiinnittää aina erityistä huomiota. Koska vain laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän lasten taitoja, on koko varhaiskasvatuksen henkilöstön keskityttävä yhdessä tuottamaan tasokasta toimintaa.

Joensuun kaupungin Työtyytyväisyyskyselyn mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on varsin yhtenäinen käsitys siitä, mitä varten tätä työtä tehdään ja millä arvoilla. Vuoden 2025 Työtyytyväisyyskyselyyn vastasi 447 varhaiskasvatuksen työntekijää (2024 vastaajia oli 371). Kaupungin varhaiskasvatus sai kyselystä oikein hyvät tulokset, sillä vastausten keskiarvo oli 3,37 (vaihteluväli 1–4, koko kaupunki ka 3,27). Tulokset toivat selkeästi esille sen, että varhaiskasvatuksen työntekijät tietävät, mitkä ovat varhaiskasvatuksen tavoitteet (ka 3,65 ja koko kaupunki ka 3,40) ja millaiset arvot työskentelyä ohjaavat (ka 3,57 ja koko kaupunki 3,37).

Kaupungin varhaiskasvatuksessa lasten osallisuutta ja toimijuutta vahvistettiin isoilla Lastenjuhilla, jotka järjestettiin Lasten oikeuksien viikolla 17.-18.11.2025. Varhaiskasvatus järjesti kaikille kaupungin varhaiskasvatuksessa oleville lapsille ja työntekijöille (noin 3 000 henkilölle) Lastenjuhlat. Lastenjuhlia järjestettiin yhteensä viisi ja ne pidettiin Joensuun Urheilutalolla. Juhlat järjestettiin kiitoksena siitä, että perheet lähtivät yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa muuttamaan kesän ajan varauskäytäntöjä. Ajoissa tehtyjen tarpeettomien hoitoaikavarausten perumisten ansiosta säästyi rahaa (Älä varaa varalta) ja osa kesän aikana säästyneistä euroista käytettiin näihin viiteen Lastenjuhlaan. Lastenjuhlat olivat lasten valinta, sillä syyskuussa 2025 järjestettiin iso äänestys kaikissa lapsiryhmissä, jossa lapset saivat valita suosikkinsa kolmesta tapahtumavaihtoehdosta: elokuva elokuvateatterissa, liikunnallinen seikkailurata tai isot lastenjuhlat. Lastenjuhlat voittivat äänestyksen ylivoimaisesti. Onnistuneet Lastenjuhlat olivat yhteistyön tulos (kaupungin varhaiskasvatus, Riveria, Karelia, Polkka, Pokali ja kaupungin pääkirjasto). Lastenjuhlien koristelusta vastasivat lapset itse. Juhlien teemana oli Mennään metsään.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen painopisteiden 2025–2026 tarkastelua

Toimintavuoden 2025–2026 painopisteet olivat: lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen (kielellinen ja motorinen kehitys, tyypillisesti etenevä kehitys), S2-opetus ja ohjaus sekä kestävästi. Näistä lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen sekä kestävästi olivat myös edellisenä toimintavuonna painopisteinä, joita nyt syvennettiin. Myös S2-opetuksen ja ohjauksen vahvistaminen aloitettiin jo toimintavuonna 2024–2025. Esiopetuksessa painopisteinä oli matemaattisten taitojen vuoro ja uutena tulevaisuuden usko. Matemaattiset taidot ja lukutaidot ovat vuorovuosin esiopetuksen painopisteinä. Myös tuen pienryhmien (seitsemän ryhmää) kehittämistyö aloitettiin syksyllä 2025 (pienryhmien työntekijöiden ja esihenkilöiden työnohjaukset ja konsultoinnit).

Lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen, kielellinen ja motorinen kehitys

Syksyllä toimintavuoden aluksi jokaisen ryhmän työntekijät arvioivat ensin yksiköiden vuosisuunnitelmiin kunkin painopisteen lähtötason. Vuosisuunnitelmien kautta seurataan painopisteiden toteutumista. Lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistamisen (kielellinen ja motorinen kehitys, tyypillisesti etenevä kehitys) kohdalla ryhmien työntekijät vastasivat esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: Onko lähtötilanne tämän painopisteen osalta erilainen nyt kuin syksyllä 2024, koetaanko, että henkilöstön tiedot ovat parantuneet, miten saatu teoreettinen tieto on siirtynyt toimintaan ja lasten vasuihin, millaista tähän aiheeseen liittyvää osaamista tarvittaisiin lisää ja miten se on mahdollista hankkia? Näillä kysymyksillä haluttiin syventää kyseistä painopistettä.

Vuosisuunnitelmien arvioinnin kautta tuli esille, että yksi päiväkotijako jakoi tämän painopisteen niin, että syksyllä keskityttiin kielellisiin valmiuksiin ja keväällä motorisiin, jotka jaettiin vielä karkea- ja hienomotorisiin taitoihin (kuperkeikka, jänöhyppy, potku kohteen läpi sekä pallon heittäminen yläkautta olivat haastavia, mutta opeteltavia taitoja). Yhdessä päiväkodissa laadittiin erilliset teoriakansiot lapsen tyypillisestä kehityksestä liittyen kielellisiin ja motorisiin taitoihin. Joissakin ryhmissä todettiin, että päivitetty teoreettinen tieto näkyi varsinkin ryhmävasuissa, joissa kielelliseen ja motoriseen kehitykseen oli kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Ryhmissä kielellä leikittiin päivittäin. Lukumummot ja -papat otettiin ilolla vastaan päiväkoteihin. Ryhmissä ja perhepäivähoidossa luettiin paljon (esimerkiksi kirjoja vuodenaikojen mukaan, tunnekirjoja, eläinkirjoja, satukirjoja, kuvakirjoja ja lasten tietokirjoja). Kirjojen lukeminen suunniteltiin osaksi jokaista päivää, jonka lisäksi kirjoja luettiin myös spontaanisti sopivissa hetkissä sekä erikseen suunniteltuina lukemispäivinä. Joihinkin ryhmiin nimettiin kieli- ja kirjallisuusvastaava, joka huolehti siitä, että kielitietoisuus huomioitiin oppimisympäristöissä ja ryhmissä oli lasten nähtävillä sekä saatavilla monipuolista kirjallisuutta. Yhdessä yksikössä toteutettiin kiertoleikkipäivät, jolloin lapset pääsivät leikkimään toisten ryhmien tiloihin ennalta suunniteltuihin ja rakennettuihin leikkiympäristöihin. Tämä oli lapsille mieluista ja tutustutti heitä toisten ryhmien tiloihin sekä välineisiin. Uudenlaiset leikit laajensivat lasten sanavarastoa. Lasten kanssa tehtiin lisäksi draamatuokioita, suujumppaa, sana- ja kirjainarvoituksia, oma lehti (perhepäivähoito), sadutusta, nukketeatteria (perhepäivähoito), yhteisiä lauluhetkiä, kirjallisuusviikkoja, laulupiirtämistä ja hyödynnettiin tarinanoppia sekä tunnekortteja (perhepäivähoito).

Lähes kaikista ryhmistä osallistuttiin aiheeseen liittyviin varhaiskasvatuksen järjestämiin koulutuksiin (esimerkiksi Miten motorisia taitoja tukemalla voidaan lisätä lasten kognitiivisia taitoja, Kielitietoinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja Tukiviittomat varhaiskasvatuksessa). Myös aikaisempien lasten kielellisiä taitoja käsittelevien koulutusten materiaaleja kerrattiin. Tukiviittomia opeteltiin sekä ohjatusti että omatoimisesti. Oma puhemallina toimiminen tiedostettiin nyt vielä selkeämmin. Lasten kielen kehitystä havainnoitiin ja tuettiin aktiivisesti. Esimerkiksi lauseenmuodostuskortteja käytettiin lepoaikaan siirtymistä odotellessa. Aikuiset sanoittivat ja kuvasivat arjen tilanteita pienille lapsille toimintavuonna vieläkin aktiivisemmin ja tietoisemmin. Myös kuvien käyttöä tehostettiin (lapsille annettiin tarvittaessa yksilöllistä kuvatukea). Joissakin ryhmissä lisättiin kuvia ajankohtaisista aiheista ruokapöytiin keskustelujen herättäjiksi ja sanavaraston rikastuttamisen tueksi. Pikapiirtämistä lisättiin päivittäisissä tilanteissa kuten ristiriitatilanteiden selvittelyissä. Erilaisia kielellisiä leikkejä ja dialogista lukemista oli toimintavuoden aikana paljon. Erityisesti pienten, alla 3-vuotiaiden, ryhmissä huomattiin, että lasten sanavarasto laajentui selkeästi. Lukulumoa käytettiin aktiivisessa useissa ryhmissä. Myös kirjastokäyntejä tehtiin ahkerasti.

Liikettä ja liikuntaa lisättiin retkiin ja siirtymätilanteisiin. Ryhmissä tavoitteeksi asetettiin esimerkiksi liikunnallisten perustaitojen harjoittelu sekä sinnikkyiden ja myönteisen liikunta-asenteen vahvistaminen. Liikuntahetkissä tuettiin etenkin kehon keskilinjan ylittämistä, asennon mallintamista, tasapainotaitoja sekä rytmiä päivittäin sekä aamupäivästä että muissa tilanteissa. Joissakin yksiköissä veo piti myös Kieli- motoriikkakerhoa 3–5-vuotiaille. Lisäksi perhepäivähoidossa rakennettiin kehosta erilaisia muotoja ja harjoiteltiin lumessa voiman säätelyä. Lasten kanssa liikuttiin niin, että liikkuminen nosti välillä reippaasti sykettä. Ryhmäperhepäiväkodissa harjoiteltiin potkupyörien avulla tasapainoa. Perhepäivähoidossa yksi alue järjesti keväällä oikein Voimajuhlaan.

S2-opetus ja -ohjaus

Varhaiskasvatuksen konsultoivat erityisopettajat kouluttivat varhaiskasvatuksen työntekijöitä toimintavuoden aikana monikielisten lasten kielenkehityksestä ja siihen liittyvistä toimivista menetelmistä. Jokaiselle päiväkodille annettiin S2-boxi, joka sisälsi materiaaleja ja ohjeita S2-opetuksesta ja ohjauksesta. Lisäksi konsuueut kiersivät niissä yksiköissä, joissa oli paljon monikielisiä lapsia, kertomassa boxin sisällöstä ja sen hyödyntämisestä. S2-boxin käytöstä tehtiin myös esittelyvideo. Kyseiset boxit jaettiin kaikille Joensuun kaupungin päiväkodeille sekä ryhmäperhepäiväkodeille ja ne kustansi varhaiskasvatuksen hallinto. Kevään aikana konsultoivat erityisopettajat kävivät havainnoimassa useissa päiväkodeissa, kuinka näitä boxeja käytettiin ja kuinka S2-opetus ja ohjaus sujui. Havainnoinneista kirjoitettiin yhteenvedot, jotka annettiin päiväkodinjohtajille ja varhaiskasvatusjohtajalle. Ryhmissä monikielisten lasten kielellistä kehitystä arvioitiin myös Kielipeda-lomakkeiden avulla. Varhaiskasvatuksen kokopäiväpedagogiikka selvästi lisäsi monikielisten lasten suomen kielen kehittymistä.

Toimintavuoden aikana yksiköissä nimettiin S2-vastaavia, jotka osallistuivat koko kaupungin S2-vastaavien tapaamisiin ja toivat siellä saadun tiedon jaetun yksikön muulle henkilöstölle yhteisten palaverien yhteydessä. Ryhmissä järjestettiin S2-tuokioita, joille sai osallistua monikielisten lasten lisäksi myös muut lapset, joille niistä oli hyötyä. Haastetta tuokioiden säännöllisyyteen toi monikielisten lasten vaihtelevat hoitopäivät ja -ajat. Myös yksilöllisiä kielituokioita järjestettiin lapsille tarpeen mukaan. Kielitietoisuus oli läsnä kaikissa arjen tilanteissa. Ryhmässä lasten omat kielet saivat kuulua ja näkyä (tervehdyksissä, lauluissa, saduissa, loruissa ja arjen sanastossa). Monikielisillä esioppilailla oli käytössä S2-tuokioilla omat vihot, joihin dokumentoitiin käsiteltyjä aiheita ja erilaisia tehtäviä (Odetteluhommat-laatikko oli yhden päiväkodin hyvä idea). Joissakin ryhmissä henkilöstön tauko- tai wc-tilojen oviin laitettiin viikoittain uusi tukiviittoma, jolla muistutettiin aikuisia sen käytöstä. Makumatkoja järjestettiin monikielisten lasten kotimaihin esimerkiksi Muksu- ja perhe-hankkeen avulla. Henkilöstön ymmärrys lasten kotikielen tärkeydestä lisääntyi tämän painopisteen kautta.

Kestävästi

Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan sivulla 21: *Elämme upean luonnon ympäröimänä ja vaalimme sen säilymistä myös tuleville sukupolville toimimalla taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästi eli valitsemme oikein arjessa, luontoa säästäten, opettelemme kohtuullisuutta ja säästäväisyyttä, säästämme energiaa ja vähennämme jätteitä, kierrätämme, korjaamme ja käytämme uudelleen sekä huomioimme muut ja olemme myötätuntoisia.* Ympäristökasvatuksen (Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, s. 57) tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta. Lähiluonto ja rakennettu ympäristö ovat sekä oppimisen kohteita että oppimisympäristöjä. Opetushallitus toteaa ympäristökasvatukseen liittyen, että luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen lähtee jo varhaiskasvatuksesta. Lapsia tulee ohjata ymmärtämään luonnossa näkyviä ja vaikuttavia syy-seuraussuhteita (esimerkiksi pölyttäjät-marjat ja hedelmät-ihminen).

Kestävästi oli kaupungin varhaiskasvatuksen yhtenä painopisteenä jo toimintavuonna 2024–2025. Nyt tavoitteena oli viedä kestävä kehitys vielä laajemmin yksiköiden arkeen ja osaksi päivittäisiä toimintoja. Monissa ryhmissä kierrätys oli jo arkipäivää ja ryhmissä sijaitsi kierrätysastioita eri materiaaleille. Lasten kanssa käytiin myös isommissa lajittelupisteissä ja he saivat laittaa kierrätettäviä materiaaleja oikeisiin Molokeihin. Ruokakasvatuksessa biojätteen määrään kiinnitettiin erityistä huomiota ja iloittiin lasten kanssa yhdessä siitä, kun biojäteastia ruokailun päätteeksi oli tyhjä tai jätteen määrä oli vähäistä. Metsäretkillä ryhmällä oli roskapussi mukana luontoon kuulumattomia roskia varten. Metsäretkillä lasten kanssa tutkittiin ötököitä ja kasveja, bongattiin eläimiä ja lintuja, tehtiin taidetta luonnonmateriaaleista ja rakennettiin majoja. Retkillä lapset saivat leikkiä metsässä ja samalla heidän luontosuhteensa vahvistui ja lapset oppivat kunnioittamaan luontoa ja ymmärtämään, että jokaisella eläimellä ja kasvilla on oma tehtävänsä. Kesällä ja syksyllä lasten kanssa poimittiin marjoja leipomuksiin. Itse tehty mustikkapiirakka itse kerätyistä marjoista oli maistuvaa ruoka- ja ympäristökasvatusta.

Toimintavuoden aikana lasten kanssa keskusteltiin paljon paperin ja veden kulutuksesta. Kotiin tiedoksi annetuissa lauluissakin käytettiin qr-koodia paperin säästämiseksi. Askarteluissa hyödynnettiin kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Lasten kanssa kasvatettiin erilaisia hyötykasveja keväällä: ohraa, chiliä, tilliä, persiljaa, oreganoa, tomaattia, basilikaa, pinaattia, herneitä ja paprikaa. Leluja huollettiin ja pestiin yhdessä lasten kanssa, mikä oli lapsista mieluisaa. Oman ruuan annostelua harjoiteltiin sekä toisten huomioimista ruokailujenkin aikana timantti- ja helmipurkkien avulla. Helmipurkkiin kilauteltiin ilonpisaroita kauniista käytöstavoista sekä toisten huomioimisesta ja kehuja annettiin toiselle joko koko porukan kuullen tai henkilökohtaisesti. Päiväkodeissa järjestettiin pihakirppiksia, siivousviikkoja, ihmeteltiin vieressä olevaa uuden

päiväkodin rakennustyömaata, toivottiin huoltajilta kangaskassia muovipussin sijaan likapyykille, pestiin sekä hyödynnettiin jugurttipurkkeja ja margariinirasioita.

Perhepäivähoidossa lisäksi kompostoituihin, kierrätettiin vanhat kattilat ja paistinpannut ottamalla ne mukaan lasten ulkoleikkeihin sekä kerättiin limsa- ja vichypulloja ja tölkkejä. Saaduilla pullojenpalautusrahoilla ostettiin sitten keväällä kaikille jäätelöt. Luonnossa lasten kanssa tutkittiin muun muassa lahopuita sekä luonnonmateriaaleja ja keskusteltiin siitä, mitä luonnossa saa purkaa ja mitä ei (toisen tekemää rakennelmaa ei saa purkaa ilman lupaa). Myös perhepäivähoidossa kasvatettiin herneitä, salaattia, yrttejä, paprikoita, perunoita sekä kukkia ja rakennettiin pörriäisille hyönteishotelleja.

Kaupungin varhaiskasvatuksessa toteutettavan esiopetuksen painopisteet

Esiopetusta järjestettiin lukuvuonna 2025–2026 seuraavissa kaupungin päiväkodeissa: Sinkkola, Jukola, Karsikon esiopetus, Niinivaara, Petäikkölä, Huvikumpu, Penttilä, Utra, Soutajanpuisto, Kanervala, Hammaslahti, Linnunlahti, Reijola, Niittylahti, Hukanpesä, Marjala ja Pataluoto. Esioppilaita kaupungin varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa oli noin 400, joista lähes kaikki olivat sekä esiopetuksessa että täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Esiopetus toteutui pääsääntöisesti aamupäivällä ja täydentävä varhaiskasvatus iltapäivällä. Esiopetuksessa pidettiin jokaisen lapsen huoltajan kanssa LEOPS-keskustelu, jossa huoltajalle annettiin mahdollisuus yhteistyöhön, palautteenantoon ja toiminnan arviointiin. Huoltajia tiedotettiin myös mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin

Esiopetussuunnitelmassa, joka otettiin käyttöön 1.8.2026, linjataan arvioinnista seuraavaa: *Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.* Arviointi ei siis ole pelkkä lukukauden päätteeksi tehtävä katsaus, vaan läpi esiopetuksen lukuvuoden jatkuva prosessi, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa toteutettavan esiopetuksen painopisteitä lukuvuonna 2025–2026 olivat tulevaisuuden usko ja matemaattiset taidot.

Tulevaisuuden usko

Tämän painopisteen lähtökohtana oli se ympäristö ja tilanne, jossa elämme tällä hetkellä, sekä Suomessa että koko maailmassa. Aihe koettiin tarpeelliseksi juuri nyt. Toiveen tälle painopisteelle esitti myös Opetushallituksen johtaja (Kasvatus, koulutus ja osaaminen -päätoiminto) Jarkko

Niiranen vieraillessaan Joensuussa. Vaikka teema koettiin aluksi abstraktiksi ja melko haastavaksi tuoda lasten arkeen, niin esiopetuksen työntekijät löysivät siihen kuitenkin runsaasti konkreettista sisältöä. Painopisteen kohdalla yhteistä lähestymistapaa kuvasi kolme toistuvaa periaatetta: myönteisen ja kannustavan palautteen antaminen, turvallisen ja yhdenvertaisen ryhmän ilmapiirin rakentaminen sekä lasten oman osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistaminen. Esiopetusryhmissä työntekijät pohtivat lähtötilanteita ja toteuttivat esimerkiksi seuraavanlaista toimintaa:

Ryhmässämme on eri puolilta maailmaa lapsia, joista osa on tullut sellaiselta alueelta, johon ei voi hetkeen palata. Pyritään siis luomaan toiveikas ja turvallinen oppimisilmapiiri, jokainen saa ryhmässämme olla sellainen kuin on ja hänet hyväksytään sellaisena, kuin hän on. Kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti, uskotaan siihen, että tilanne maailmalla muuttuu paremmaksi. Pyritään vastaamaan kaikkiin lasten kysymyksiin lapsentasoisesti. Positiivinen ja kannustava ilmapiiri: kehutaan onnistumisista, kannustetaan ja motivoidaan yrittämään vaikeitakin asioita, iloitaan yhdessä onnistumisista.

Itseluottamuksen vahvistaminen omiin taitoihin, positiivisen mielikuvan luominen ja paineiden poistaminen koulun aloittamista kohtaan, en osaa -> en osaa vielä, yrittäminen riittää, kannustavan palautteen antaminen, yhdessä selvitään haasteista, aikuisten esimerkki (epäonnistutaan ja yritetään rohkeasti, sanoitetaan uskoa tulevaan). Tuodaan esille tulevia tekemisiä eskarissa. Mallinnetaan myös huoltajille, miten tulevaisuuden uskoa voi vahvistaa.

Lasten itseluottamusta on tuettu aktiivisesti (oppimisen ilo ja oppimisen näkyväksi tekeminen, positiivinen palaute). Omassa ryhmässä on luotu turvallinen työympäristö lapsille. Selkeät rutiinit ovat tärkeitä. Turvallisessa ympäristössä on mahdollista lasten näyttää tunteitaan monipuolisesti. Jännitystä on pyritty vähentämään tekemällä yhteistyötä eri esiopetusryhmien välillä. Olemme järjestäneet yhteisiä eskariaamupaloja, joilla on totuteltu toimimaan isoissa ryhmissä.

Kaikki eskarin lapset ovat piirtäneet oman käden ja kirjoittaneet siihen oman tulevaisuuden haaveensa, jotka on laitettu esille aulatilaa. Teemme kovasti töitä vahvistaaksemme lasten itsetuntoa ja minäkuvaa. Etenkin muutamalla ryhmämme lapselle on harmittavan huono itsetunto. Piirtämistehtävä; "Mikä asia saa sinut rauhoittumaan?". Lisäksi on käsitelty mediataitoja myöhemmin keväällä.

Digitaalinen kasvurauha, kotitehtävien aiheena vuoden aikana säännöllisesti perheelle yhdessä pohdittavaksi, minkä verran aikaa digitaaliset sisällöt vievät huomiota lapsen kanssa esim. lukemishetkeltä, mitä voisi olla tilalla (tehtävinä esim. lukeminen, retki, lautapelin pelaaminen, yhteiset kivat jutut). Haaveilua yhdessä positiivisesti, mikä minusta tulee isona, missä olen taitava, mitä osaan, olen merkityksellinen ja tärkeä. Kannustetaan, iloitaan yhdessä, tehdään yhdessä, annetaan myönteistä palautetta (peukkumerkki, sanat), kuulutaan joukkoon, huomataan kaveri.

Vahvistetaan lasten itsemyötätuntoa = minä olen hyvä, jos epäonnistun tai petyn, saan olla ystävällinen itselleni. Tavoitteena: Me-hengen luominen, yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, turvallisuuden tunne.

Taiteen hyödyntäminen monipuolisesti, purkaa tunnetiloja, samaistuminen kirjan tai elokuvan tarinoihin, en ole yksin. Merkityksellisyyden tunteminen, onnistumisten mahdollistaminen. Kaverikoirat, kirjat, elokuvat, joista se, missä on positiivinen loppu sekä Lukulumo. Omaan osaamiseen uskomisen ja iloitseminen onnistumista on lisääntynyt. Näkyy oppimisen iloa!

Koko kaupungin yhteiset Lastenjuhlat (yhteisöllinen tapahtuma) - lapset puhuivat siitä pitkään 😊, oli todella pidetty.

Vuosisuunnitelmiin laadittujen arviointien (arviointi on toteutettu kahdesti eli joulukuun väliarviointissa ja toukokuun loppuarviointissa) ja työntekijöiden antamien palautteiden perusteella voidaan todeta, että asetetut tavoitteet tämän painopisteen kohdalla toteutuivat pääosin hyvin: lasten itsetunto ja myönteinen minäkuva vahvistuivat ja henkilöstö panosti tietoisesti kannustavaan vuorovaikutukseen sekä lasten vahvuuksien näkyviksi tekemiseen. Painopiste toi näkyväksi sen, että maailman kriisit ja niistä kumpuava huoli tulevat esille konkreettisesti myös lasten puheissa ja leikeissä. Tähän tulee vastata lapsentasoisella ja turvallisuutta korostavilla keskusteluilla kuten esiopetuksessa on tehty.

Matemaattiset taidot

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kohdassa Tutkin ja toimin ympäristössäni todetaan seuraavaa (s. 24): *Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille. Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.*

Matemaattisten taitojen painopisteen kohdalla lähtötilannetta leimasi lasten hyvin vaihteleva osaamistaso. Tämä vaati kaikilta esiopetuksen työntekijöiltä vahvaa eriyttämistä sekä helpompaan että vaativampaan suuntaan. Lähes kaikissa esiopetusryhmissä käytettiin LukiMat-kartoitusta lähtötason ja edistymisen seuraamiseen sekä syksyllä että usein myös keväällä.

Varhaiskasvatuksessa järjestetyssä esiopetuksessa painottui toiminnallinen matematiikka ja arjen matematiikan hyödyntäminen osana päivittäisiä tilanteita. Lisäksi matematiikkaa yhdistettiin laajasti liikuntaan, retkiin ja luontoon. Alla on esiopetusryhmien työntekijöiden kuvaamia lähtötilanteita ja toteutettuja toimenpiteitä:

Ryhmän lapset ovat matemaattisilta taidoiltaan hyvin eri tasoisia: osa laskee jo koulun laskuja ja osalle kaikki numerotkaan eivät ole olleet tuttuja.

Matematiikan opetushetkillä harjoitellaan viikoittain erilaisia teemoja, kuten hahmottamista, luokittelua ja vertailua, muotoja, numeroita, lukumäärien laskemista, matemaattisia käsitteitä, lukujonotaitoja, mittaamista. Säännölliset matikan pajapäivät vahvistamassa lasten taitoja; kerrataan jo aiemmin harjoiteltuja asioita toiminnallisesti pistetyöskentelynä.

Lasketaan päivittäin aamupiirillä, kuinka mones eskaripäivä on (akvaario ja kalat havainnollistamassa tätä). "Arjen matikka" osana eskaripäivää (esim. harjoitellaan lukujonotaitoja ruokailuun lähtiessä). Harjoitellaan matemaattisia taitoja ohjatuilla liikuntatunneilla (matikan eri osa-alueita vahvistavat liikuntaleikit ja -pelit), jotka ovat myös suunniteltuna ryhmän liikunnan vuosikelloon. Kartoitetaan lasten taitoja ja mahdollista tuen tarvetta LukiMat-kartoituksella sekä tarvittaessa yksilöllisillä kartoituksilla. Konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuki säännöllisesti.

Oppimisympäristössä näkyvillä esim. numerot. Lautapelit, palapelit, Logico-tehtävät sekä digitaaliset oppimispelit (esim. Molla ABC ja Beebot) apuna tukemassa matemaattista ajattelua. Ryhmässä on tarjolla paljon erilaisia rakennussarjoja, jotka vahvistavat mm. hahmotustaitoja ja niitä hyödynnetään myös ohjatuilla opetushetkillä. Tehdään metsäretkillä matemaattisia tehtäviä hyödyntäen luonnonmateriaaleja.

Tavoitteena on vahvistaa lasten sarjoittamisen taitoja (tämänhetkisten havaintojen perusteella näyttää siltä, että useamman lapsen kohdalla sarjoittamiseen liittyvät tehtävät tuottavat haasteita). Lisäksi harjoiteltu myös ympäristöoppia ja tehty vesiaiheisia kokeita, kuten veden pitävyysskoe sekä kellumiskoe. Sarjoittamista on harjoiteltu säännöllisesti ja tullaan harjoittelemaan vielä lisää kevätpuolella; lasten taidot ovat vahvistuneet alkusyksyyn verrattuna. Kevätpuolella harjoitellaan lisää jo ennestään opittuja aiheita sekä tutustutaan uusiin aiheisiin, kuten mittaamiseen, kelloon, hajoitelmiin sekä rahaan. Loogiset palat, multilinkit, napit, Tangram kuviot jne. Logico-matematiikan tehtäviä kaikille lapsille säännöllisesti, valmisteltu paljon toiminnalliseen käyttöön, oppimista tukevia välineitä, pulmapelit. Metsämatematiikka; liikumme tutussa metsässä, aloittaen retket metsämatematiikka tehtävillä, hyödyntäen luonnosta löytyviä antimia 2 x kk. Olemme tuoneet oppimisympäristöön matemaattisia tehtäviä lasten pohdittavaksi.

LukiMat kartoitukset on tehty lukuvuoden alussa ja matemaattisia aiheita painotetaan ryhmän tarpeiden mukaan. Samanaikaisopetusta suunniteltaessa huomioidaan vahvempaa tukea tarvitsevat lapset erilaisin opetusmenetelmin ja ryhmäjoin. Arjen matematiikkaa esim. ruokailussa (annoskoon arviointi, lautasella otettavien kalapuikkojen tai pinaattilettujen laskeminen jne.) Toiminnallista matematiikkaa liikuntatuokioilla (pelejä ja leikkejä, joissa matemaattisen orientaation eri osa-alueet edustettuina), metsäretkillä luontomatematiikka.

Kevään loppuarvioinneissa esioppilaiden matemaattisten taitojen raportoitiin vahvistuneen laajasti ja valtaosa esioppilaista saavutti myös heille asetetut yksilölliset tavoitteet. Voidaankin todeta, että matemaattisten taitojen opetus on varhaiskasvatuksessa toteutettavassa esiopetuksessa hyvällä tasolla. Esiopetuksessa opetus ja ohjaus oli monipuolista ja hyödynsi lasten arjen tilanteita. Esiopetusryhmissä eriyttävä ja toiminnallinen lähestymistapa toimi hyvin oppijoiden erilaisten lähtötasojen vuoksi.

Lopuksi on todettava, että lasten tuen tarpeet ja moniammatillinen yhteistyö ovat vahvasti läsnä kaikkien esiopetusryhmien arjessa. Tuen tarve on siten jatkuva osa esiopetusta eikä poikkeus. Osa esioppilaista tarvitsee tukea muun muassa seuraavissa asioissa: keskittymisessä ja tarkkaavuudessa, aistikuormituksen säätelyssä, tunne- ja vuorovaikutustaidoissa, toiminnanohjauksessa, itsesäätelyssä, kielellisessä kehityksessä, oppimisessa, sosiaalisissa taidoissa, itsestä huolehtimisessa ja arjen taitojen vahvistamisessa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevat lapset, jotka oireilevat psyykkisesti, tarvitsevat vielä selkeämmän ja nopeamman polun avun piiriin, koska heidän tuen tarpeisiinsa ei voida vastata vain pedagogisilla ja hoidollisilla keinoilla.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan rooli on keskeinen myös esiopetuksessa, sillä veo osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteuttaa yhteisopetusta, konsultoi henkilöstöä ja toimii usein moniammatillisen yhteistyön koollekutsujana. Eriyttämisen, jossa varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimii myös toteuttajana, tavoitteena esiopetuksessa on, että jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kohdatuksi ja saada positiivisia oppimiskokemuksia. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa on tietoisesti nostettu varhaiskasvatuksen erityisopettajan määrää (31), jotta lasten kasvavaan ja haasteellisemmiksi muuttuneisiin tuen tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan vielä paremmin.

Toimintavuoden 2026–2027 painopisteitä kaupungin varhaiskasvatuksessa ovat hyvä käyttäytyminen ja sanavaraston laajentaminen. Tuen pienryhmien kehittäminen jatkuu vielä tämän toimintavuoden ja pienryhmien henkilöstölle järjestetään syksyllä kaksi omaa koulutusta työnohjauksen lisäksi. Esiopetuksessa painopisteitä ovat kasvaminen liikunnalliseen elämäntapaan ja kielelliset taidot.

4 Karvin toteuttamaa ulkoista arviointia

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus osallistui Karvin eli Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Valssilla (digitaalinen varhaiskasvatuksen arviointijärjestelmä) toteutettuun arviointiin 1.-31.10.2025. Arvioinnin kohteena oli varhaiskasvatuksen laadun nykytilanne. Arviointiin osallistui 13 varhaiskasvatuksen yksikköä, jotka Karvi oli arponut etukäteen. Vastauksia Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksesta saatiin yhteensä 188/222 eli vastausprosentti oli 85 %. Arvioinnissa tarkasteltiin kahta laajempaa kokonaisuutta eli päiväkotien toimintaa ohjaavia tavoitteita sekä toiminnan kehittämisen ja uudistamisen toteutumista. Arviointiasteikko oli viisiportainen: 1 toteutuu erittäin hyvin, 2 toteutuu hyvin, 3 toteutuu kohtalaisesti, 4 toteutuu heikosti ja 5 toteutuu erittäin heikosti.

Henkilöstön arvioiden mukaan erittäin hyvin ja hyvin toteutuvia asioita **toimintaa ohjaavissa tavoitteissa** olivat: arvoista ja tavoitteista keskustellaan päiväkodeissa (94 %), tavoitteiden saavuttamiseksi sovitaan yhteisistä toimenpiteistä (92 %), arvioinnin tukena on pitkän aikavälin suunnitelma (93 %), tavoitteita ja toimenpiteitä arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti (86 %), huoltajille viestitään toiminnan arvoista ja tavoitteista (81 %), henkilöstö voi vaikuttaa tavoitteiden määrittelyyn (80 %) ja luovuutta ja kekseliäisyyttä tuetaan (92 %). **Toiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa** parhaimmat tulokset koskivat seuraavia väittämiä: lapsiryhmien toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista (97 %), luovuutta ja kekseliäisyyttä tuetaan (92 %), osaamista ja hyviä käytäntöjä jaetaan (90 %), vastuuta jaetaan lapsiryhmissä (88 %), johto tukee toiminnan kehittämistä (87 %), kehittämistyöhön saadaan tarvittaessa tukea (84 %) ja kehittämisvastuita jaetaan päiväkodin tasolla (80 %).

Keskeisinä kehittämiskohteina vastauksissa nousivat: lasten osallistuminen toiminnan arviointiin ja itsearviointitiedon käyttö toiminnan kehittämisessä. Kyseiset varhaiskasvatuksen saamat tulokset esiteltiin ensin varhaiskasvatuksen esihenkilöille, jonka jälkeen he kävivät läpi tulokset omissa yksiköissään. Samalla henkilöstön kanssa pohdittiin seuraavia kysymyksiä: osallistuvatko lapset säännöllisesti tai päivittäin toiminnan arviointiin, millaisia arviointikäytäntöjä eri ikäisten lasten kanssa käytetään, mitä toimivia käytäntöjä voitaisiin jakaa yksiköiden välillä, missä ja miten itsearviointia toteutetaan, kuinka itsearviointitietoa hyödynnetään päätöksenteossa ja kehittämisessä sekä miten itsearvioinnista saataisiin nykyistä vaikuttavampaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen yksiköissä on vahva perusta laadukkaalle toiminnalle: tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, yhteinen kehittäminen sekä osaamisen jakaminen toteutuvat hyvin. Keskeisimmät kehittämiskohteet liittyvät taas lasten osallisuuden vahvistamiseen arvioinnissa sekä itsearviointitiedon systemaattisempaan hyödyntämiseen toiminnan kehittämisessä.

5 Kehittävä arviointi

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ja toiminnan arviointia säädellään myös oman varhaiskasvatustoiminnan ulkopuolelta. Varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja arvioinnista säädetään laissa (Varhaiskasvatusturvalaki 540/2018). Tämän lisäksi varhaiskasvatustoiminnan tulee noudattaa valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2022). Varhaiskasvatuksen ulkoista arviointia tekevät aiemmin mainitut Karvi, Opetushallitus, Valvira sekä aluehallintavirastot. Karvin arviointiote kuten myös Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen itsearviointi on kehittämiseen tähtäävää arviointia. Karvin asiakirja Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset (Vlasov ym. 2018, 3) tarjoaa pohjan varhaiskasvatuksen laadun arviointiin sekä antaa välineitä suunnitelmalliseen kehittämiseen. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen itsearvioinnissa tärkeää on osallistaminen ja oppiminen.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen arvioinnin tavoitteena on toiminnan kehittäminen. Pelkkä arvioinnin tulosten raportointi tekee arvioinnista toteavaa, mutta ei kehittävää (Atjonen 2021, 21). Palautetta varhaiskasvatustalvuluista ei kerätä eikä toimintaa kehitetä ainoastaan ulkoisen arvioinnin velvoitteiden vuoksi. Ulkoisen, sisäisen ja kehittävän arvioinnin avulla pyritään ylläpitämään ja parantamaan varhaiskasvatuksen laatua jatkuvasti uusimman tiedon pohjalta. Kehittäminen ei tapahdu vain hallinnollisella tasolla tai yksittäisissä yksiköissä, vaan se edellyttää kaikkien yhteistyötä. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu kehittämiseen, jolloin se hyödyttää sekä kaikkia lapsia että kaikkia työntekijöitä. Kehittävä arviointi kytkeytyy henkilöstön osaamiseen, sillä arviointiprosessin toteuttaminen tukee ammatillista oppimista. Tutkimustiedon mukaan pätevä henkilöstö sekä jatkuva ammatillinen oppiminen ovat keskeisiä tekijöitä varhaiskasvatuksen laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa sekä vaikuttavien oppimisympäristöjen rakentamisessa (Ukkonen-Mikkola ym. 2022). Arviointitiedon arvo näkyy siinä, miten sitä hyödynnetään toiminnan kehittämisessä, pedagogisissa ratkaisuissa ja resurssien kohdentamisessa.

Lähteet

Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, hyväksytty Joensuun kasvatus- ja koulutuslautakunnassa 21.6.2022 (56 §).

Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2026, hyväksytty Joensuun kasvatus- ja koulutuslautakunnassa 16.6.2026 (42 §).

Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H. & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. Kasvatus & Aika, 11(3), 6–22.
<https://doi.org/10.33350/ka.80332>

Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta 1295/2013.

Opetushallitus. 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus. Noudettu osoitteesta
<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/10287899>

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Opetushallitus. Noudettu osoitteesta
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Pohjois-Karjalan maakunnan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma 2026, hyväksytty Joensuun kasvatus- ja koulutuslautakunnassa 21.6.2022 (45 §).

Theobald, M., Whiteford, C., & McFadden, A. 2025. Through their eyes: Children's perspectives on quality in early childhood education. Education Sciences, 15(7), 836.

Ukkonen-Mikkola, T., Kangas, J., Manning, M., & Garvis, S. 2022. The Importance of Evaluating Early Childhood Education Quality to Support the Learning of Young Children. In Assessing and Evaluating Early Childhood Education Systems, 15–33. Cham: Springer International Publishing.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Karvi 24:2018. Noudettu soitteesta

https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf

